

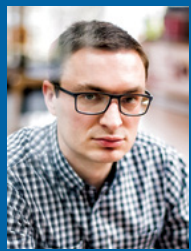
► **PODPORUJEME PROTIPOVODŇOVÉ SYSTÉMY** str. 2

- **POTRAVINOVÁ BANKA** ZACHRAŇUJE JÍDLO str. 5
- PŘEDSTAVUJEME ÚSPĚŠNÉ PROJEKTY **ADAPTERRA AWARDS** str. 6
- LEGO SE SNAŽÍ NEDĚLAT **KOSTKY Z PLASTU** str. 26

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

podzimní příroda láká k procházkám, je pěkné brouzdat se popadaným listím a kochat se výhledy do zamlžené krajiny. Tak si tuto krásu užijme, dokud to jde. V lese se dá narazit i na houbu, takže člověk nemusí domů přijít s prázdnou.

Často si z přírody něco bereme a namísto přemýš-

let, jak bychom jí také mohli něco vrátit. Třeba šetrnou přestavbou, odpovědným ekologickým chováním či menší spotřebou. Soutěž Adapterra Awards průběžně hledá projekty, které jsou šetrné k přírodě a zároveň jsou připraveny vyrovnat se s klimatickou změnou. O projektech hlasovala veřejnost a my vám přinášíme přehled těch nejúspěšnějších.

Podzim bývá bohatý na déšť a ten letošní v tom není výjimkou. S větším množstvím vody jsou spojena rizika povodní a sesuvů půdy. Aktuálně běží dotační výzva, díky které si mohou především obce pořídit varovný systém, jenž varuje lidi před rizikem povodní. Peníze v další výzvě jsou určeny na zabezpečení svahů, které by mohly sjet a někomu ublížit.

Možná jste už při nákupu narazili na dobrovolníky, kteří přebírají od lidí především trvanlivé potraviny. Je to jedna z cest, jak naplnit potravinové banky, které odebírají také nechtěné zboží z obchodních řetězců. Jídlo následně putuje k těm nejchudším lidem, kteří na tom nejsou dobře a díky práci potravinové banky mají aspoň co jíst. O bance Džbánsko je náš Úspěšný projekt.

Pro žadatele o dotace přinášíme také pár užitečných rad, jak při stavbě či rekonstrukci nepodcenit stavební dozor. Nekvalitní dozor může ohrozit celou stavbu, zisk dotace, nebo dokonce lidské zdraví.

Můžete se také dočíst, jak firma Lego hledá ekomateriál pro kostky nebo jak to má Čína s bezemisní politikou.

Přeji příjemné čtení.

JAN RÖDLING
šéfredaktor

DALŠÍ OBCE VYBUDUJÍ PROTIPOVODŇOVÉ SYSTÉMY A ZABEZPEČÍ SVAHY

Obce a kraje mají šanci zvýšit bezpečnost svých obyvatel před extrémní počasí. Nové dotace z Operačního programu Životní prostředí přispějí na zpracování digitálních povodňových plánů, pořízení protipovodňových varovných systémů i nápravu nebezpečných svahových nestabilit.

„Jak bohužel vidíme i dle aktuálního počasí, velká voda může přijít velmi rychle a i mírnější srážky mohou způsobit lokální povodně, což je stejně jako sucha jen odrazem klimatické změny. Protipovodňová opatření podporujeme dlouhodobě a systematicky, aktuálně proto posíláme na ochranu životů a majetku lidí bydlících v rizikových místech dalších 100 milionů korun,“ říká ministr životního prostředí Richard Brabec.

Analýzy odtokových poměrů lokalit, mapy záplavových území a povodňového ohrožení jsou základem pro správné nastavení ochrany občanů před hroící velkou vodou. Výstražné a hlášené systémy pak zajišťují rychlý přenos informací a snižují riziko škod.

„Varovné systémy mohou obce a města vybudovat jen tehdy, pokud mají současně vypracovaný či aktualizovaný digitální povodňový plán. Celý systém pak funguje tak, že díky výstražnému systému obdrží starosta obce varovnou zprávu o překročení limitní hodnoty srážky či vzestupu hladiny a díky povodňovému plánu vyhodnotí nastalou situaci. Rozhlasem či sirénou poté občany upozorní na hroící nebezpečí,“ vysvětluje ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman.

Nejen povodně, ale i svahové nestability působí v souvislosti s extrémní počasí v posledních letech značné škody na majetku i životním prostředí. Přívalové deště mohou uvolňovat nestabilní svahy a způsobit sesuv skal. I relativně malý kámen uvolněný ve velké výšce představuje značné nebezpečí. Znájí to například v Úpici na Královéhradecku, kde zajistili skalní svah, který ohrožoval silnici a provoz na ní. Nebezpečnou skálu sanovali také v Úštěku na Ústecku, kde hrozilo zničení rodinných domů. V případě sanace svahů je nezbytná řádná analýza narušeného území a jeho zařazení do Registru svahových nestabilit.

Žádosti o dotace mohou kraje, obce a jejich dobrovolné svazky, veřejné výzkumné instituce, příspěvkové organizace a další subjekty podávat do 17. prosince 2020. V případě jak protipovodňových, tak sanačních opatření pokryje dotace až 85 procent výdajů. Výjimku tvoří pouze projekty zaměřené na vybudování varovných systémů, kde může být dotace maximálně 70procentní. ●

Prodlužujeme termíny pro doručení podkladů k žádostem

S ohledem na mimořádnou epidemickou situaci, vyhlášený nouzový stav a přijatá bezpečnostní opatření prodlužuje Státní fond životního prostředí ČR všem žadatelům o podporu z programů Nová zelená úsporám, Dešťovka a Výsadba stromů všechny lhůty pro doručení podkladů k žádostem do 1. února 2021. Prodloužení se týká lhůt pro doložení – podkladů doručovaných při podání žádosti, podkladů k doložení realizace, doplnění na základě výzvy k odstranění nesrovnalostí. Prodloužení se týká všech lhůt, které by uplynuly v období od 5. 10. 2020 až do 31. 1. 2021. Lhůty, které končí po výše uvedeném datu, zůstávají nadále v platnosti. O prodloužení lhůty není nutné žádat, proběhne zcela automaticky.

Samotné prodloužení však neznamená zastavení administrace žádostí. Kontrola a zpracování došlých podkladů probíhá ve standardním režimu tak, aby mohla být vaše žádost co nejdříve vyřízena. Pro předání podkladů doporučujeme využít elektronickou komunikaci. Všechny podklady k žádostem lze zaslat na e-mail elektronické podatelny epodatelna@sfpz.cz nebo prostřednictvím datové schránky SFŽP ČR.

Výjimku tvoří smlouvy o poskytnutí podpory ze Státního fondu životního prostředí ČR a dokument přijetí podmínek dotace – pro program Nová zelená úsporám, u kterých je nadále nutno postupovat dle pokynů zaslaných společně s dokumentem, případně kontaktujte svého projektového manažera. ●

Připomínáme lhůty pro podávání žádostí o platby v OPŽP

Žádáme všechny příjemce dotací z Operačního programu Životní prostředí, a to i s ohledem na aktuální stav šíření covid-19 v ČR, aby průběžně a bez zbytečných odkladů podávali zprávy o realizaci spolu se žádostmi o platby u projektů s již vydaným rozhodnutím o poskytnutí dotace / rozhodnutím o poskytnutí dotace (změna).

Projekty s termínem ukončení stavebních a realizačních prací do 31. 10. 2020 musí podat zprávy a žádosti nejpozději do 18. 11. 2020. Pro projekty, které budou financovat významnější částky ještě během listopadu 2020, platí podání zprávy a žádosti nejpozději do 2. 12. 2020.

Vzhledem k časové náročnosti procesu kontroly upozorňujeme, že rychlá administrace je možná pouze u bezchybných zpráv o realizaci a žádostí o platbu. Aby nedocházelo k pozastavení administrace

z důvodu případných nedostatků a tímto k neproplacení v letošním roce, je na www.opzp.cz zveřejněna příručka, která poradí příjemcům, jak správně uvést dokumenty vyplnit.

Mezi nejčastější chyby ve zprávě o realizaci a žádostech o platby patří chybně zadané částky neodpovídající fakturám, investiční a neinvestiční výdaje nastavené v rozporu s vydaným právním aktem, neuvedení variabilního symbolu / čísla faktury žádosti o platbu na soupisce dokladu v IS KP14+, chybně zadané úhrady jednotlivých faktur, chybějící nebo chybně vyplněné bankovní účty příjemce a fakturujících dodavatelů v MS 2014+.

Upozorňujeme příjemce podpory, že neprofinancování naplánovaných prostředků na rok 2020 může výrazně zbrzdřit administraci plateb projektu v roce 2021. ●

Blíží se datum ukončení financování projektů NPŽP

S blížícím se koncem roku a s ohledem na časový průběh procesu administrativních kontrol doporučujeme příjemcům podpory z Národního programu Životní prostředí (NPŽP) podávat žádosti o uvolnění finančních prostředků průběžně a bez zbytečných odkladů, nejlépe do 30. listopadu 2020, nejpozději do 7. prosince 2020. Po tomto termínu již nelze u projektů garantovat proplacení podpory z NPŽP v letošním roce.

V případě, že příjemce podpory do žádosti o uvolnění finančních prostředků zahrne neuhrazené nebo částečně uhrazené faktury (pokud to podmínky konkrétní výzvy umožňují), je povinen nejpozději v termínu uvedeném ve smlouvě uhradit plnou výši neuhrazených faktur (tj. úhradu z prostředků podpory NPŽP a podíl vlastních zdrojů) a doložit úhrady neprodleně finančnímu manažerovi projektu. ●

ECHO

Startuje projekt Perun, bude zkoumat počasí

V Českém hydrometeorologickém ústavu a dalších společenstevských institucích se rozbíhá jeden z největších projektů posledních let. Je zaměřen na výzkum klimatických extrémů, sucha a důsledků jeho prohlubování v České republice. Projekt je prvním krokem k nově pojatému dlouhodobému výzkumu v oblasti změny klimatu a jejich důsledků na území ČR. Úkolem projektu je podrobně analyzovat probíhající a predikované budoucí změny, včetně identifikace rizik pro životní prostředí a pro společnost.

V CHKO Brdy se zdržuje více vody

Na loukách u Dolejšího Padrťského rybníka se zlepšil ekologický stav území. Agentura ochrana přírody a krajiny ČR totiž financovala jedno z navrhovaných opatření doporučených na základě studie Zvýšení retenční schopnosti pramenné oblasti CHKO Brdy – Klabava. Louky v okolí Padrťských rybníků byly v minulosti nevhodně odvodněny. Byly provedeny zemní práce, které zpomalily odtok vody a vytvořily nové biotopy pro rozmnožování obojživelníků a bezobratlých.

Projekt ekologicky šetrné dopravní sítě v Karpatech získal celoevropskou cenu

Rozvoj ekologicky šetrné a bezpečné dopravní sítě, který umožní zachování nepřerušovaných ekologických koridorů a tak zaručí pohyb volně žijících živočichů nejen uvnitř chráněných území, získal evropskou Cenu Natura 2000. Projekt „Joint efforts for safe and wildlife-friendly transportation networks in the Carpathians“ ocenila Evropská komise v kategorii „Přeshraniční spolupráce“. Na jeho přípravě se podílela Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a vychází z výstupů mezinárodního projektu TRANSGREEN. Vedoucím projektu byl Dunajsko-karpatský program WWF. Rozvoj sítě dálnic a železnic napříč horským systémem Karpat znamená, že budou procházet cennými ekosystémy. V rámci projektu vznikla díky přeshraniční spolupráci sada nástrojů pro zavedení ochrany biodiverzity do dopravního plánování a rozvoje v Karpatech. Jedním z výstupů projektu je Příručka k omezování vlivu rozvoje dopravy na přírodu v karpatských zemích.

DOPORUČENÍ PRO ZADAVATELE ZAKÁZEK MALÉHO ROZSAHU ČI ZAKÁZEK VYŠŠÍ HODNOTY

V souvislosti s požadavky Evropské komise připravil Státní fond životního prostředí ČR **souhrn důležitých informací pro žadatele a příjemce podpory** z Operačního programu Životní prostředí k zadávání zakázek malého rozsahu či zakázek vyšší hodnoty.

V souladu s ust. čl. 2.6.3 aktuálně platných Pokynů pro zadávání veřejných zakázek v OPŽP 2014–2020 jsou zadavatelé zakázek malého rozsahu či zakázek vyšší hodnoty v uzavřeně výzvě povinni vyzvat písemnou výzvou k podání nabídek nejméně tři dodavatele. Zadavatel má dále vyzývat pouze takové dodavatele, o kterých má informace, že jsou způsobilí požadované plnění poskytnout, a současně nesmí vyzývat opakovaně stejný okruh dodavatelů, není-li to odůvodněno předmětem plnění zakázky či jinými zvláštními okolnostmi, případně zrušením předcházejícího výběrového řízení.

Z důvodu zvýšení transparentnosti a řádného finančního řízení doporučujeme zadavatelům, a to především tzv. „dotovaným zadavatelům“, tj. zadavatelům, kterým je na předmětnou zakázku poskytnuta dotace vyšší než 50 % (zpravidla soukromé společnosti), aby při oslovování dodavatelů zvážili rozšíření okruhu vyzývaných dodavatelů nad rámec povinného minimálního počtu oslovovaných dodavatelů o subjekty se zadavatelem finančně nepropojenými a na něm nezávislými v případě, pokud takové dodavatele (míněno závislé, finančně propojené) výzvou oslovují.

Výše uvedené by zadavatelé měli vnímat jako doporučení. SFŽP ČR zadavateli neukládá omezování oslovovaných dodavatelů ani automatické vylučování osob propojených se zadavatelem, avšak z důvodu zachování řádné hospodářské soutěže tento postup považuje za žádoucí a vhodný. Obdobně by měli zadavatelé postupovat i v případě veřejných zakázek realizovaných v režimu zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, v platném znění (dále jen „zákon“), a to pokud v rámci předmětného zadávacího řízení nějaké potenciaální dodavatele oslovují k podání nabídky (např. v rámci zjednodušeného podlimitního řízení dle ust. § 53 zákona). ●

► **Mokřady v Jablonném** zbavili
odpadků a otevřeli je lidem

V Jablonném v Podještědí u zámku Nový Falkenburk narazíte na krásnou mokřadní krajinu. **Z původně zanedbaného místa plného černých skládek vybudovala nezisková organizace Čmelák harmonické místo pro lidi i přírodu.**

Mokřad začal vznikat ve chvíli, kdy místní nadšenci koupili ve veřejné dražbě 6 hektarů pozemků. To se stalo už v roce 2005. Nezisková organizace Čmelák se rozhodla oblast otevřít a vyčistit. Cílem bylo vytvoření krásného místa pro návštěvníky, posílení biodiverzity a zadržování vody v krajině. Cesta od skládek až k dnešnímu stavu nebyla vůbec snadná. Zachránci museli získat potřebná povolení, připravit projekty a sehnat peníze. V roce 2013 se začaly hloubit první tůně. V dalších letech se dodělala návštěvnická infrastruktura a díky průběžné péči se místo dostalo až do dnešního stavu.

V průběhu let zde vznikla soustava devíti vyhloubených tůň o celkové rozloze 0,75 hektaru. Postupně vznikalo rovněž zázemí pro návštěvníky, tedy páteří cesta, haťové chodníky, dubové šlapáky, náspy a cesta vodou přes kameny. Lokalitu je možné projít suchou nohou. Součástí areálu jsou i vyhlídková mola, malá pláž umožňující vstup do vody, koše, lavičky

Foto: Vojtěch Herout

a stůl i přírodní ohniště. Instalovány byly také tři informační panely.

Soustava různých velkých tůní, zamokřené oblasti i lužní olšový les včetně dvou potoků, rozkládající se na 6 hektarech, jsou nyní kvalitní ukázkou zadržování vody v krajině. Svůj nový domov zde našlo mnoho druhů vzácných a ohrožených rostlin a živočichů. Mokřady jsou vyhledávaným místem pro každodenní rekreaci a slouží také jako přírodní učebna pro žáky a studenty v rámci ekologické výchovy.

Foto: Vojtěch Herout

Lidé ze sdružení Čmelák se v neposlední řadě starají o údržbu místa. Nyní se připravuje druhá etapa: areál se rozšíří o dalších 5,5 hektaru pozemků a přibližně 25 nových tůň.

Na financování mokřadů v Jablonném se podílejí drobní dárci, sponzoři i město, významnou část podpory se daří získávat z dotací. Mezi zdroje grantů patří i Operační program Životní prostředí, Státní fond životního prostředí ČR či Norské fondy. ●

ÚSPĚŠNÝ PROJEKT

► **Pro lidi v nouzi bývá poslední záchranou.** Díky potravinové bance se jídlo dostává : k těm, kteří si sami obživu zajišťují jen velmi těžko. Potraviny tak zbytečně nekončí : v kontejnerech.

BANKA ZACHRAŇUJE JÍDLO A ROZDÁVÁ JEJ NEJCHUDŠÍM

V malé obci Liběšice u Žatce funguje potravinová banka šest let. „Činnost jsme zahájili v roce 2014, tehdy na bázi dobrovolníků a s velice omezenými možnostmi, ale vše se podařilo rozjet díky vynikající spolupráci s obcí. Inspirací byla zkušenost s fungováním potravinových bank v zahraničí, kde je s podobnými projekty už dlouholetá zkušenost a – řekl bych – i velmi dobrá spolupráce v místních komunitách. Samotným impulsem k založení potravinové banky u nás byla bezvýhodná situace mnoha různých jednotlivců a rodin, se kterými jsme se v našem regionu potkávali a které byly v takových problémech, že neměly ani na jídlo,“ popisuje historii a hlavní motivaci Marek Štěpán, předseda spolku Potravinová banka Džbánsko.

S postupným rozjezdem se působnost banky rozšířila do okolních okresů. Jak podotýká předseda spolku, rozhodujícími momenty byla podpora od Ministerstva zemědělství a především zákon z roku 2018, díky kterému se rozjela spolupráce s obchodními řetězci. V Libčicích také využili dotaci z Operačního programu Životní prostředí, díky které bylo možné vybavit sklad.

Jak rozdělování potravin funguje v praxi? Ve zkratce tak, že výrobci potravin nebo jejich prodejci zdarma předávají potravinové bance potraviny, která je dále, samozřejmě opět zadarmo, přerozděluje lidem v nouzi. Vedle nejdůležitějšího efektu, že mnohé lidi zachrání před hladem, také snižuje množství potravin, které by jinak

skončilo v odpadu. Pro mnohé obchodníky je totiž levnější přebytné zboží vyhodit než s ním dělat cokoliv jiného.

Když banka potravinový ziská, rozděluje je mezi lidi. „Obecně platí, že potravinové banky předávají potraviny dalším humanitárním organizacím, jako jsou například charity, Armáda spásy, Naděje, klokánky, nejhrůznější spolky a ústavy, ale určitě mohou říct, že příjemci potravin jsou vesměs lidé v nejhrůznější tísní – matky samoživitelky, chudé rodiny s více dětmi, senioři, lidé bez domova, opuštěné děti, lidé v krajní nouzi nebo klienti nejhrůznějších zařízení, kde není dostatek prostředků“, popisuje Marek Štěpán. Ve výsledku se jedná o tisíce lidí, kterým banka pomáhá.

V Liběšicích se ale nespolehnají jen na to, co kde dostanou, organizují také potravinové sbírky. Nejžádanější jsou totiž trvanlivé potraviny všeho druhu, konzervy, instantní jídla a podobné produkty. Těch není tolik, a proto se doplňují ze sbírek. Vzhledem

DOTACE PRO POTRAVINOVÉ BANKY

Pro banky je určena dotační výzva z Operačního programu Životní prostředí č. 153. Peníze je možné získat na vybudování či rozšíření infrastruktury potravinových bank. Jedná se především o budování či rekonstrukci skladů potravin, o nákup sozovové a manipulační techniky a o pořízení vybavení skladů potravin. Ve výzvě je k dispozici 150 milionů korun. Podpora může dosáhnout až 95 % z celkových způsobilých výdajů. Žádosti je možné podávat do 15. března 2021. Cílem je snížení množství potravinových odpadů.

JAK NA KLIMA?

ŠEST NEJLEPŠÍCH NÁPADŮ ZÍSKÁVÁ CENY ADAPTERRA AWARDS

Ceny Adaptterra Awards za zmírňování dopadů klimatické změny si od Nadace Partnerství odnáší šestice projektů. V internetovém hlasování se pro 21 finalistů sešlo 8 000 hlasů, vyhrálo Povodí Moravy, které řece Dyji vrátilo tři odstavená ramena.

Dříve narovnaný tok řeky se vrátil do tří původních meandrů, což řeku prodloužilo o více než třetinu. Dyje tak opět pomáhá zadržet vodu v okolních lužních lesích. Unikátní přeshraniční projekt ve spolupráci s Rakouskem získal v konkurenci 20 dalších soutěžících 1 370 hlasů a získává tak Cenu sympatie.

Cenu za nejlepší nápad ve volné krajině získal Lubor Křížek za systém tůňek a mezí k zadržení vody v Dřevništi u Sedlčan. V kategorii měst a obcí porotce nejvíc zaujal Park u Rakováčku v Rokycanech, který slouží místním i rakům. Cenu za inovativní městské prostředí vyhrál bankovní kampus v Radlicích se stromy a parkem na střeše a chytrým systémem vytápění a chlazení. V kategorii rodinných staveb zvítězil téměř soběstačný slaměný dům v Dobřejovicích. Cenu Prahy, partnera letošní soutěže, získaly Plužiny jako příklad šetrného zemědělství v hlavním městě.

„Všech šest vítězů teď získává exkurzi za inspirativními příklady adaptačních opatření do zahraničí, jakmile to situace okolo pandemie umožní. Všichni finalisté ale představují kvalitní příklady adaptací na klimatickou změnu, odborník i domácí kutil se jimi může inspirovat v naší stále rostoucí databázi Adaptterra,“ vysvětluje specialista na klimatické adaptace Martin Ander z Nadace Partnerství.

Systém malých tůňek a mezí k zadržení vody vlastnoručně vybudoval v Dřevništi u Sedlčan Lubor Křížek. Patnáct tůní okolo domu mu pomáhá zadržovat vodu na pozemku v době sucha a brání záplavám bahna z okolních polí v době přívalových

Foto: Vojtěch Herout

Cena Prahy

Plužiny – šetrné zemědělství v Praze

Lokalita: Dolní Počernice, hlavní město Praha

Pole na okraji Prahy, v létě rozpálené sluncem a velkou část roku holé. To se na Odboru ochrany přírody pražského magistrátu rozhodli změnit. Jednotlivý lán rozdělili alejemi ovocných stromů na menší políčka, na kterých se střídají plodiny a meziplodiny bez použití chemického ošetření a hnojiv. Plodiny pak putují do zdejších škol, domovů pro seniory a dětských domovů.

dešťů. Lubor Křížek za svůj počín získal 100 tisíc korun od hlavního partnera soutěže Nestlé Česko.

Dvojnásob mohou slavit v Praze. Kategorii firem ovládl ČSOB kampus v pražských Radlicích. Ten je unikátní zejména vytápěním a ochlazováním budovy pomocí rozsáhlé soustavy tepelných čerpadel. Inspiruje

i rozsáhlými zelenými střechami a chytrým využíváním dešťové vody. Porota v hlavním městě ocenila také projekt Plužiny v Dolních Počernicích. Jednotlivý lán pole dnes dělí aleje ovocných stromů. Mezi nimi se střídají plodiny a hospodaří se zde bez chemie.

S dobrými „klima nápady“ nepřichází jen metropole, ale i menší obce. Porotce letos zaujal Park u Rakováčku postavený městem Rokycany. Rakovský potok se nově klikatí přirozeným širokým korytem uprostřed zástavby, což vyhovuje místním lidem i rakům. Téměř soběstačný slaměný dům Jana Chvátala z Dobřejovic pak získal nejvyšší ocenění poroty v kategorii Náš domov. Dům je postavený z velkoformátových slaměných bloků a doplněný dřevem, hlinou a celulózou. Majitelé v něm využívají dešťovku, s chlazením pomáhá zelená střecha a promyšlené vnější stínění oken.

Vítězové si vzhledem k vládním opatřením letos mohli převzít svá ocenění pouze virtuálně, a to během konference Zdravá a odolná krajina. Ta se letos soustředila na adaptační trendy v příměstské a zemědělské krajině. Účastníci řešili témata jako kvalita půdy nebo přehradý versus přírodní řešení zadržování vody.

Letos se do Adaptterra Awards přihlásilo 78 projektů. Všechny vítězné a další inspirativní projekty najdete na adrese www.adaptterraawards.cz. Soutěž byla podpořena dotací ze Státního fondu životního prostředí ČR. ●

Foto: Vojtěch Herout

Vítěz kategorie Náš domov

Téměř soběstačný slaměný dům

Lokalita: Dobřejovice, Středočeský kraj

Stavět domy můžete třeba z kovu, skla, cihel, dřeva či panelů. Anebo ze slaměných bloků. Takový dům v téměř pasivním standardu si pořídila rodina Chvátalových. Slámu doplnilo dřevo, hlína a celulóza. Majitelé využívají dešťovou vodu v domě i na zahradě, s chlazením pomáhá zelená střecha a promyšlené vnější stínění oken. Stavba ukazuje cestu, jak lze svépomocí postavit dům kvalitně i pro ty, kdo neoplývají velkými prostředky. Dům získal dotaci z programu Nová zelená úsporám.

Vítěz kategorie Volná krajina

Systém malých tůňek a mezí k zadržení vody

Lokalita: Dřevniště u Sedlčan, Středočeský kraj

Ubývá vám voda ve studni a vysychá zahrada? A pak přijde přívalový déšť a máte bahno z okolního pole všude? Lubor Křížek se pustil do budování soustavy tůní, hrázek a svodů, které vodu v okolí jeho domu umí udržet déle v době sucha a nedovolí jí páchat škody při přívalových deštích. Říká, že stačí pozorovat přírodu, hnát vodu po vrstevnici, přerušit strouhy a rovná koryta, sehnat šikovného bagristu a nebát se vzít do ruky ruční nářadí.

Foto: Vojtěch Herout

Vítěz kategorie Volná krajina,

Cena sympatie

Nový prostor pro řeku Dyji

Lokalita: Břeclav, hranice s Rakouskem, Jihomoravský kraj

Řeku Dyji společně s Moravou obklopuje největší a ekologicky nejcennější komplex lužních území střední Evropy. Přesto se ani Dyji v minulém století nevyhnulo napřimování toku a budování protipovodňových hrází. Zkrácený tok však urychluje odtok vody. Povodí Moravy se proto pustilo do výjimečného počínu a řece vrátilo tři vedlejší mrtvé meandry. Napojením odstavených ramen získala řeka zpátky téměř třetinu své původní délky.

Projekt získal 1 370 hlasů ve veřejném hlasování o nejsympatičtější projekt.

Foto: Vojtěch Herout

Vítěz kategorie Zastavěná území

Park u Rakováčku v Rokycanech

Lokalita: Rokycany, Plzeňský kraj

Rakovský potok, pojmenovaný po početné populaci chráněného raka kamenáče, už neomezuje uměle narovnané koryto. Žije si vlastním životem a klikatí se nově vytvořeným Parkem u Rakováčku, umístěným uprostřed zástavby. Na potoce najdeme i průtočné tůně. Snížené části širokého koryta předchází dopadům povodňových průtoků. Okolí tvoří travnaté i květnaté louky a nově vysazené domácí druhy stromů, keřů a bylin.

Foto: Vojtěch Herout

Vítěz kategorie Pracovní prostředí

ČSOB Kampus

Lokalita: Radlice, hlavní město Praha

ČSOB dokončila v roce 2019 stavbu rozšířené centrály v pražských Radlicích. Ta symbolizuje vše, co dnes charakterizuje moderního zaměstnavatele – inovace, flexibilní pracovní prostředí a odpovědný přístup s důrazem na udržitelnost a ekologii. Komplex šetrně hospodaří s vodou využíváním dešťovky a má unikátní řešení vytápění a ochlazování pomocí rozsáhlé soustavy tepelných čerpadel. Nová budova díky svému tvaru, použitým materiálům a střešní zeleni dokonale splývá s okolím.

Foto: Vojtěch Herout

AKTUÁLNÍ VÝZVY NÁRODNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Veřejné osvětlení v CHKO

Ukončení příjmu žádostí: 15. 11. 2020

Alokace: 30 000 000 Kč

VÝZVA PRODLOUŽENA

Výzva č. 4/2020

podporuje snížení světelného znečištění. Příspěvek až 2 miliony korun je určen obcím v chráněných krajinných oblastech na rekonstrukci veřejného osvětlení. Díky dotaci obce pořídí zdravější a úspornější svítidla, omezí tak negativní vliv světelného smogu na přírodu i zdraví obyvatel a zároveň uspoří výdaje za energie. Žadat mohou obce a městské části, jejich příspěvkové organizace nebo obchodní korporace se 100% podílem obce nebo městské části.

Projektová příprava – vodohospodářské projekty

Ukončení příjmu žádostí: 29. 1. 2021,

nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 250 000 000 Kč

Výzva č. 3/2020

se zaměřuje na financování nákladů na projektovou přípravu, stavební a zadávací řízení na vodohospodářské projekty, pro které bude následně vypsána výzva v OPŽP 2021–2027. Dotace na pořízení projektové přípravy na vybudování vodovodu, úpravny vody, přivaděčů včetně související výstavby kanalizace pokryje až 90 % výdajů a vyšplhat se může až na částku 5 milionů korun. Oprávněnými příjemci mohou být obce, dobrovolné svazky obcí, obchodní společnosti a zájmová sdružení právnických osob ovládané z více než poloviny veřejnoprávními subjekty.

Záchranná centra

Ukončení příjmu žádostí: 30. 11. 2020,

nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 20 000 000 Kč

Výzva č. 2/2020

podporuje vybudování chovných kapacit pro péči o vy-
mezené druhy velkých šelem, které jsou zadrženy, zajištěny či zabaveny a péče o ně náleží Ministerstvu životního prostředí, a to v rámci zoologických zahrad s licencí a záchranných center CITES. Zoologické zahrady s licencí a záchranná centra CITES mohou pro tyto účely získat až 90procentní dotaci.

VÝZVA PRODLOUŽENA

Ekologická likvidace autovraků

Příjem žádostí: od 4. 1. do 31. 3. 2021,

od 3. 1. do 31. 3. 2022

Alokace: 50 000 000 Kč

Výzva č. 13/2019

poskytuje 50 milionů korun na ekologické zpracování autovraků. Žádosti o podporu mohou podávat právnické a fyzické osoby, které mají oprávnění podnikat v oboru nakládání s nebezpečnými odpady a mají souhlas k provozování autovrakoviště. Žádosti o dotaci za komodity odevzdané v roce 2020 začne Státní fond životního prostředí ČR přijímat začátkem roku 2021. Dotace je určena na kompletní zpracování autovraků, respektive zpracování odpadů (komodit) z těchto autovraků.

Domovní čistírny odpadních vod

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2021,

nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 200 000 000 Kč

Výzva č. 12/2019

je určena na zlepšení čištění splaškových vod pomocí domovních čistíren pro oblasti, kde není z technického či ekonomického hlediska možnost připojení nemovitostí ke stokové síti zakončené ČOV. Dotaci je možné získat na vybudování soustavy domovních čistíren odpadních vod do kapacity 50 ekvivalentních obyvatel. Příspěvek se vztahuje pouze na čistírny u budov využívaných k trvalému bydlení a na budovy ve vlastnictví obce. Soustava musí zároveň odkanalizovat minimálně 30 procent z celkového počtu obyvatel v dané části obce či města.

Výsadba stromů

Ukončení příjmu žádostí: 30. 4. 2021,

nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 200 000 000 Kč

Výzva č. 9/2019

je novým dotačním programem na podporu komunitní výsadby listnatých stromů na veřejných prostranstvích. Získat dotaci až 250 tisíc korun, zasadit stromy a zapojit se do celonárodní iniciativy Sázíme budoucnost může prakticky každý. Příspěvek je určen k úhradě sazenic, potřebného materiálu i následné péče o stromy. Žadat mohou všechny subjekty s prokazatelným vztahem k místu realizace projektu s výjimkou politických stran a hnutí.

AKTUÁLNÍ VÝZVY NÁRODNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Průzkum, posílení a budování zdrojů pitné vody

Ukončení příjmu žádostí: 18. 12. 2020,

nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 600 000 000 Kč

Výzva č. 2/2018

se zaměřuje na zlepšení zásobování pitnou vodou a vyhledávání nových zdrojů vody pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou v odpovídající kvalitě. Do podporovaných projektů patří realizace nových nebo regenerace stávajících zdrojů vody pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou, stavba, zkapacitnění, případně rekonstrukce nefunkčních přivaděčů pitné vody a realizace průzkumných vrtů za účelem vyhledání zdrojů pitné vody pro zásobování obyvatelstva.

Dešťovka

Ukončení příjmu žádostí:

do vyčerpání alokace

Alokace: 440 000 000 Kč

Výzva č. 12/2017

podporuje udržitelné a efektivní hospodaření s vodou v obcích. Motivuje vlastníky a stavebníky obytných domů k udržitelnému a efektivnímu hospodaření s vodou a snižuje tak množství pitné vody odebírané z povrchových a podzemních zdrojů. Výzva je pokračováním úspěšného programu Dešťovka. O peníze je možné žádat na systémy, které využívají srážkovou vodu pro zalévání zahrady, na splachování toalet, případně na takové systémy, které budou recyklovat odpadní vodu. Výzva je určena pro majitele domů.

Likvidace akutních zátěží

Kontinuální výzva

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2020,

nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 100 000 000 Kč

Výzva č. 3/2017

podporuje odstraňování akutních ekologických zátěží s neznámým původcem. Platí to zejména pro místa v bývalých továrních areálech či opuštěných průmyslových skladech, jejichž majitel je neznámý nebo se k areálu nehlásí. O dotaci mohou žádat kraje, obce s rozšířenou působností i obce, které na svém území mají sklad či skládku nebezpečného odpadu.

Územní studie krajiny

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023,

nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 35 000 000 Kč

Výzva č. 14/2016

nabízí obcím kofinancování ve výši 10 procent na projekty územních studií krajiny podpořených z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) v gesci Ministerstva pro místní rozvoj. Podmínkou získání dotace je vydané rozhodnutí o poskytnutí finanční podpory v IROPu, konkrétně v prioritní ose 3 operačního programu, určené na územní studie krajiny. O dotaci mohou žádat obce s rozšířenou působností.

PROJEKT
V ČÍSLECHCelkové způsobilé výdaje
8 001 654 KčPříspěvek EU
7 601 571 Kč

Foto: Antotín Kapraň, MMR

► OBNOVENÉ PERNINSKÉ RAŠELINIŠTĚ NABÍZÍ UNIKÁTNÍ POHLEDY NA SPECIFICKOU KRAJINU

Je to zvláštní krajina, která jinde moc k vidění není. Pokud někdy zavítáte do Krušných hor, určitě si nenechte ujít návštěvu některého z rašelinišť. Mají zvláštní atmosféru, je to zkrátka „jiná“ horská krajina. Když se vydáte na blata, můžete si připadat jako v románu, až na to, že psa baskervillského asi nepotkáte.

Perninské rašeliniště, kterému se někdy říká také Abertamské, leží mezi horskými obcemi Pernink a Abertamy v Karlovarském kraji. Dlouhá léta patřilo toto místo těžbařům. Rašelina se tu dobývala až do roku 2000, a jelikož se těžilo již od roku 1956, více než čtyřicet let dostávala místní příroda pořádně zabrat. Těžilo se hodně nešetrně, frézy se zakusovaly i do sedmimetrové hloubky, až na podloží. Rašelina mizela a stohektarová oblast se měnila před očima. Podle odhadů odvezla nákladní auta z místa 600 až 900 tisíc metrů krychlových rašeliny. Z původního rašeliniště zbyla zhruba pětina.

Průmyslové dobývání surovin skončilo v roce 2000. Území bylo sice technicky reaktivováno, ale vodní režim na 66 hektarech nejpoškozenější plochy obnovily až Lesy České republiky. Státní podnik má pozemky ve své správě a v roce 2018 se pustil do obnovy Perninského rašeliniště. V létě letošního roku byly práce dokončeny. „V celé zemi vracíme stovkami projektů vodu do krajiny. V této oblasti je na pravo nezbytnou podmínkou rozvoje vegetace. Obnovili jsme tak evropsky významnou lokalitu a přírodní památku. Území bývalo i botanicky mimořádné. Věřím, že zase bude,“ uvedl Josef Vojáček, generální ředitel Lesů ČR.

Hlavní je voda

Pro oživení rašeliniště byla klíčová vysoká hladina vody. „Proto jsme v původních odvodňovacích kanálech vybudovali 390 různých přehrázek a dva kamenné vzdouvací objekty, vyhloubili jsme i osm tůní. Kvůli zpomalení odtoku vody se zahrnují tříkilometrové meliorační příkopy a po celé ploše vznikla kaskáda 24 nízkých rašelinových poldrů zpomalujících povrchový odtok srážek,“ vysvětlil krajský ředitel Lesů ČR Miroslav Rozner z Karlových Varů. Došlo i na úpravy vegetace, odstranily se náletové dřeviny a vysadily rašelinné kleče, takže území má otevřený a přírodní ráz.

„Rašeliniště jsou unikátním ostrůvkem severské přírody ve střední Evropě. Potoky pramenící v živých rašeliništích ani za největšího sucha nevysychají,“ vysvětlil přírodovědec Vladimír Melichar

Foto: Antotín Kapraň, MMR

KRUŠNOHORSKÁ RAŠELINIŠTĚ

Krušnohorská rašeliniště jsou unikátním komplexem hřebenových, rozvodnicových a svahových rašelinišť vzniklých na suťových vývěrech podzemních vod. Součástí mokřadu jsou Cínovecké rašeliniště, Novodomské rašeliniště, Svatošebestiánská, Kovářská, Božidarské rašeliniště a Rolava. Mokřad patří do dvou ptačích oblastí, kterými jsou Novodomské rašeliniště – Kovářská a Východní Krušné hory. Celková rozloha mokřadu je 11 224 hektarů. Některá z rašelinišť mají ochranný status národní přírodní rezervace, národní přírodní památky (Velké jeřábí jezero) či přírodní památky.

Rašeliniště je trvale zamokřený bažinný ekosystém. Podmínkou pro vznik rašeliniště je nepropustné podloží, které zadrží dešťovou či pramenitou vodu, a prostředí s nízkým obsahem živin, kde se nedaří organismům rozkládat jím organickou hmotu. Rašeliništím dominují mechy rašeliníky, jež rostou ve vodě a jejichž odumřelé části klesají ke dnu, kde z nich v kyselém prostředí bez přístupu vzduchu vzniká rašelina. Za rok takto vznikne vrstva rašeliny o síle pouze 1–2 mm, takže je prakticky nemožné vytvořit rašeliniště uměle. Podle síly rašelinné vrstvy se dá odhadnout stáří rašeliniště. Na území České republiky vznikla nejstarší rašeliniště před osmi až deseti tisíci lety, tedy po poslední době ledové.

TYPY RAŠELINIŠŤ

- Rašeliniště vrchovištní, která jsou zásobována pouze dešťovou vodou, jsou poměrně chudá na minerální látky a živiny a typické pro ně je, že jejich střed je položen výše než okraje.
- Rašeliniště slatinná, která vznikají např. v prameništích či na okrajích vodních ploch, jsou bohatší na minerální látky a živiny, ale zadržují menší množství vody.
- Rašeliniště přechodová, která jsou zásobována dešťovou i podzemní vodou, se s postupně narůstající vrstvou rašeliny vzhledem blíží rašeliništím vrchovištním.

V Krušných horách se vyskytují zejména rašeliniště přechodového typu a vrchoviště. Po mokřadech dolního Podýjí a rašeliništích na Šumavě jsou nejrozlehlejší mokřadní plochy u nás.

Zdroj: Muzeum Karlovy Vary

Foto: Antotnín Kapraň, MMR

JAK SE TĚŽÍ RAŠELINA

Největší ložiska rašeliny jsou, jak jinak, v rašeliništích. Pokud dojde k těžbě, ložisko se těžba snaží maximálně využít. Nejdříve vykáčí stromy, strhnou povrchovou vegetaci a plocha se odvodní pomocí kanálů.

Borkování: Člověk těží rašelinu dlouhodobě. Dříve se těžilo ručně, dělníci vyřezávali a vyrýpávali kusy rašeliny (borky). Kusy se nechaly vyschnout na slunci a pak se s nimi topilo, v průmyslu i v domácnostech. Tomuto způsobu se říká borkování.

Průmyslová těžba rašeliny: Po druhé světové válce přichází do rašelinišť průmyslová těžba. Nejčastěji se používá frézování, kdy se odřízne několik centimetrů, nechá se proschnout a odveze se. Takto se postupuje, dokud se ložisko nevytěží. Po průmyslové těžbě zůstává místo rašeliniště vyschlá plocha bez rostlin.

Těžba pro lázeňské účely: Rašelina se používá i v lázních. Těží se v málo odvodněných ložiscích, protože je potřeba ji udržovat mokrou. Tento způsob těžby je šetrnější než průmyslový. ●

Perninské rašeliniště je nejen evropsky významnou lokalitou v soustavě Natura 2000...

► Z původního rašeliniště se zachovalo jen asi 20 procent. Zanikly například lokality dvou vzácných druhů rostlin, klikvy maloplodé a rojovníku bahenního. Stávající vegetaci tvoří například klikva bahenní, kyhanka sivolistá, šicha černá, rosnatka okrouhlostlá, všivec mokřadní či plavuň pučivá. „Rašeliniště jsou unikátním ostrůvkem severské přírody ve střední Evropě. Potoky pramenící v živých rašeliništích ani za největšího sucha nevysychají,“ vysvětlil přírodovědec Vladimír Melichar, který se rašeliništi dlouhodobě zabývá.

Ráj pro ohrožené druhy

Podle Vladimíra Melichara, který projekt inicioval a následně odborně dozoroval, svědčí proměna místa řadě ohrožených druhů rostlin i živočichů. Kromě výše zmíněných mezi ně patří například vzácná ostřice chudokvětá. Daří se i houbám a živočichům. „Místo je také domovem ohrožených druhů hub, třeba holubinky rašelinné nebo rozděrký vzplývavé. Faunu zde zastupují mizející rašelinomilné druhy motýlů, mezi nimi žlutásek borůvkový, perletovec severní nebo modrásek stříbroskvrnný. Rašeliniště je biotopem zraje obecné a ještěřky živorodé a lokalitu vyhledává i zajímavé ptactvo, jeřáb popelavý, skřivan lesní, linduška luční, bekasina otavní a vzácný tetřev obecný,“ zmínil Vladimír Melichar.

Připraveno pro návštěvníky

Součástí obnovy území bylo i vybudování návštěvnické infrastruktury. Oblast je nyní veřejně přístupná, přes mokřiny vede až k molu s pozorovatelnou nový dřevěný povalový chodník. Dominantu tvoří rašeliništní jezírko, kolem kterého se dá dojet k věžičce. Zatím jsou na místě vidět stopy po provedených pracích, různé přehrážky a valy, ale brzy zarostou místní vegetací. Příchozí si mohou přečíst informační tabule, jedna z nich je i trochu hravější.

Jak se tam dostat

K rašeliništi se dá dostat autem, a to po silnici, která spojuje Pernink a Abertamy. Přímě u silnice před vstupem k močálům je parkoviště. Kdo by chtěl využít hromadnou dopravu, může přijet autobusem a vystoupit na zastávce Abertamy, pila. Ta je nedaleko cesty k rašeliništi, z Karlových Varů trvá cesta autobusem zhruba hodinu.

Perninské rašeliniště bylo v roce 2015 vyhlášeno evropsky významnou lokalitou v soustavě Natura 2000 a je chráněnou přírodní památkou.

Tento krušnohorský projekt spolufinancovala Evropská unie prostřednictvím Operačního programu Životní prostředí. Podnik v posledních letech obnovil rašeliniště také v Jizerských horách i jižních Čechách a připravuje další čtyři obdobné projekty – opět v Jizerských a Krušných horách a dva v jižních Čechách. ●

Foto: Antotnín Kapraň, MMR

Foto: Antotnín Kapraň, MMR

Foto: Antotnín Kapraň, MMR

Foto: Antotnín Kapraň, MMR

SOUČÁSTÍ OBNOVY ÚZEMÍ

bylo i vybudování návštěvnické infrastruktury. Oblast je nyní veřejně přístupná, přes mokřiny vede až k molu s pozorovatelnou nový dřevěný povalový chodník. Dominantu tvoří rašeliništní jezírko, kolem kterého se dá dojet k věžičce.

Foto: Antotnín Kapraň, MMR

Foto: Antotnín Kapraň, MMR

Foto: Antotnín Kapraň, MMR

Foto: Antotnín Kapraň, MMR

Pro zájemce o dotace z Operačního programu Životní prostředí je na Call centru SFŽP ČR zřízena bezplatná Zelená linka 800 260 500.

Profesionálně vyškolení pracovníci radí žadatelům při řešení možných nejasností ohledně zpracování a podávání žádostí. Na níže uvedené otázky odpovídala vedoucí oddělení Call centra SFŽP ČR Jana Tlustá a Elena Bočevová z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

ČISTOTA
VODY

KVALITA
OVZDUŠÍ

ZPRACOVÁNÍ
ODPADU

OCHRANA
PŘÍRODY

ENERGETICKÉ
ÚSPORY

Prioritní osa 1, specifický cíl 1.3

Obracím se na vás s dotazem, zda v rámci výzvy č. 144 lze do způsobilých výdajů zařadit také manipulační techniku či jiné strojní vybavení využitelné při realizaci.

V textu Pravidel pro žadatele a příjemce podpory v Operačním programu Životní prostředí pro období 2014–2020 (tzv. PrŽaP) a následně přímo ve vlastní výzvě jsou přesně vyjmenovány podporované aktivity zaměřené na hospodaření se srážkovými vodami a na předcházení povodňovému ohrožení v intravilánu. K dosažení takových cílů je jistě nutné využít také různé typy strojů a nástrojů, ale jen jako součást dodavatelských činností, které jsou dočasného charakteru a jsou ukončeny předáním realizovaného díla k využívání. Výzva tedy není mířena na pořízení techniky, která by žadateli zůstala a mohla být dále využívána ke zcela jiným účelům. Z popsání důvodu nejde tedy o způsobilé výdaje. Nákup strojů nutných jen pro omezenou dobu realizace akce by pro toto časově omezené využití neodpovídal principům výchozí dotace a ve výsledku také chování dobrého hospodáře. Další podrobnosti k tématu způsobilosti výdajů viz PrŽaP, primárně kapitoly B.2, Pravidla způsobilosti pro některé druhy výdajů, a B.3, Nezpůsobilé výdaje. Současně je u jednotlivých PO a SC dle potřeby upřesnění, viz specifické způsobilé výdaje.

V rámci výzvy č. 144 (podporovaná aktivita 1.3.2 – hospodaření se srážkovými vodami v intravilánu) máme již v obci vytvářeny zpevněné povrchy (asfalt, beton, dlažba), u nichž bude současný nepropustný povrch odstraňován a plochy budou zatravněny. V rámci této činnosti není nutné územní rozhodnutí ani stavební povolení. Je i v tomto případě potřeba k žádosti přikládat projektovou dokumentaci pro stavební povolení nebo vyšší stupeň projektové dokumentace? Dále bych se rád zeptal, zda je stanovena minimální velikost u jednotlivé plochy, u které lze s dotací nahradit povrch. Celková

velikost je v našem případě zatím odhadována na více než 2 ha, nicméně jedná se o větší množství různých velikých ploch (rozmezí zhruba 10–500 m²), které jsou roztroušeny po území celé obce. Budeme moci řešit celou takovou plochu, nebo bude nutné „malé“ plochy nějak vyčlenit?

Podklady uvedené v textu Pravidel a speciálně v příloze č. 1 platí beze zbytku pro všechny aktivity (není zde uvedena žádná výjimka), odpovídající projektový podklad tedy bude vyžadován i v tomto případě.

Současně platí v textu doplněné požadavky – kritéria přijatelnosti: „V případě opatření, které se bude realizovat v rámci aktivity 1.3.2, musí projekt obsahovat geologické posouzení vlivu navrženého opatření k tomu způsobem osobou, a to v případě, že bude srážková voda zasakována. Geologické posouzení je vyžadováno i pro opatření výměna nepropustných zpevněných povrchů za propustné zpevněné a propustné povrchy a opatření budování propustných zpevněných povrchů. V případě opatření z aktivity 1.3.2, zaměřených na budování

propustných zpevněných povrchů, musí být v projektu stanoven součinitel odtoku každého z nových propustných zpevněných povrchů. V případě opatření z aktivity 1.3.2, zaměřených na výměnu nepropustných zpevněných povrchů za propustné zpevněné a propustné povrchy, musí být v projektu stanoven součinitel odtoku každého z nových povrchů a součinitel odtoku původního povrchu.“

Co se týká velikosti podpořené plochy, samozřejmě je primárně na žadateli, aby vyhodnotil reálný dopad a přínos projektu. Nejmenší podpořitelná plocha tak není definována. Jediné závazné omezení „rozsahu“ projektu tak je dle textu výzvy toto: „Minimální výše způsobilých realizačních výdajů činí 200 tis. Kč (bez DPH).“

Prioritní osa 4

Dovolují si vznést dotaz v rámci podaného projektu do 140. výzvy. V ISKP2014+ je

zatím uvedeno, že žádost o podporu byla zaregistrována. Kdy by mohl být prosím znám výsledek hodnocení?

AOPK ČR má stanoven konečný termín vyhodnocení projektů na datum 30. listopadu 2020. Ze strany ŘO budou úspěšné projekty projednány výběrovou komisí MŽP nejpozději 4. prosince 2020 a schváleny do konce tohoto roku.

Chováme dvacet ovcí a rádi bychom si podali žádost na realizaci oplocení jakožto preventivní opatření proti škodám způsobeným vlkem. Jaké máme možnosti dotace a jaký je proces podání žádosti / jak lze podat žádost?

Aktuálně je možné podávat žádosti do otevřené výzvy č. 110 (otevřena do 4. ledna 2021). Veškeré potřebné informace o tom, jak podat žádost a jaké náležitosti musí obsahovat, a doporučená ochranná opatření pro ochranu hospodářských zvířat před vlky naleznete na stránkách www.navratvlku.cz.

Způsobilé výdaje

Zajímalo by mě, jestli je možné v rámci projektů podpořených v OPŽP pořídit i starší, použité výrobky, například repasovanou linku apod. Nebo se bezpodmínečně musí jednat o nákup čistě nové technologie? Nabízí se nám jistá možnost, tak se chceme ujistit, než se rozhodneme o výsledném řešení.

Jak je uvedeno v textu Pravidel pro žadatele a příjemce podpory v Operačním programu Životní prostředí pro období 2014–2020, konkrétně v kapitole B.3, mezi způsobilé výdaje nelze zahrnout nákup použitého vybavení. Toto omezení vylučuje také uvedenou možnost pořízení repasovaného zařízení. Zisk dotace by zde nebyl možný.

Zadávání veřejných zakázek

Rád bych se ujistil o správnosti stanovení režimu veřejné zakázky u projektu „Umístění akumulčních podzemních nádrží na zachytávání srážkové vody“. Dle rozpočtu uvedeného v příloze v zakázce převažují stavební práce nad dodávkami, a proto by dle našeho názoru měla být zakázka soutěžena jako stavební práce v režimu zjednodušeného podlimitního řízení. Byl režim výběrového řízení stanoven z naší strany správně?

Předmětem dotazu je určení hlavního předmětu veřejné zakázky v případě, že zahrnuje více druhů veřejných zakázek (kombinace dodávek a stavebních prací). Z dotazu vyplývá, že hlavní předmět veřejné zakázky žadatel určuje dle poměru předpokládané hodnoty dodávek a předpokládané hodnoty stavebních prací. Z důvodu, že převažují stavební práce, má za to, že by veřejná zakázka měla být soutěžena jako veřejná zakázka na stavební práce v podlimitním režimu. Tento postup určení hlavního předmětu veřejné zakázky však není správný.

Žadatelem zvolený postup odpovídá ust. § 15 odst. 2 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek (dále jen „ZZVZ“), nicméně postup dle daného ustanovení se používá pouze v případě, že se jedná o veřejnou zakázku na služby a současně na dodávky a nejedná se o veřejnou zakázku na stavební práce. Jde o tzv. princip těžiště: hlavní předmět veřejné zakázky se určí podle toho, jaká část má vyšší předpokládanou hodnotu.

Avšak v případě, že jde o kombinaci stavebních prací a služeb nebo stavebních prací a dodávek (jako v řešeném případě), případně kombinace stavebních prací, dodávek i služeb, je nutné postupovat dle § 15 odst. 3 ZZVZ a určit hlavní předmět

veřejné zakázky podle základního účelu veřejné zakázky, tzv. princip účelu. V posuzovaném případě je tedy nutné posoudit/poměřit nikoli předpokládané hodnoty stavebních prací a dodávek, ale posoudit, co je základním účelem veřejné zakázky: zda je tím provedení stavebních prací, nebo dodání dodávek.

Pokud je základním účelem veřejné zakázky provedení stavebních prací, zadá se veřejná zakázka v souladu s pravidly platnými pro veřejné zakázky na stavební práce (§ 15 odst. 1 ZZVZ). Pokud jsou základním účelem veřejné zakázky dodávky, zadá se veřejná zakázka v souladu s pravidly platnými pro veřejné zakázky na dodávky.

Pro stanovení režimu je ale třeba zohlednit předpokládanou hodnotu celého předmětu veřejné zakázky, nikoli pouze předpokládanou hodnotu jejího hlavního předmětu.

K tématu zadávání veřejných zakázek obecně platí, že zodpovědnost za posouzení a vyhlášení zakázky podle platných pravidel je jednoznačně na žadateli. Všechny žádosti o dotace v OPŽP a podklady k nim přikládané musí současně jako celek plnit související pravidla uvedená v textu Pravidel pro žadatele a příjemce podpory v Operačním programu Životní prostředí pro období 2014–2020 a také v textu výzvy, do níž je žádost podávána. ●

V případě dalších dotazů k OPŽP můžete využít e-mailovou adresu dotazy@sfpz.cz, což doporučujeme zejména u odbornějších (technických, právních) či obsáhlejších dotazů. Zájemci o informace mají také k dispozici Zelenou linku 800 260 500.

DOTACE NA VÝSADBU STROMŮ

Národní program Životní prostředí – výzva 9/2019

Výše podpory
20–250 tis. Kč

K dispozici celkem
200 mil. Kč

Program podporuje výsadbu stanovištně vhodných druhů listnatých stromů na veřejně přístupných místech. Důraz klade na zapojení veřejnosti do výsadby a následné péče o stromy. Cílem je pomoci vytvořit kvalitní veřejný prostor ve městech a obcích, přispět ke zlepšení kvality ovzduší, zadržování vody a vyrovnávání teplotních extrémů.

Příjem žádostí: 30. 4. 2021
nebo do vyčerpání alokace
Ukončení realizace: 31. 1. 2022

KDO MŮŽE ŽÁDAT

Všechny subjekty s prokazatelným vztahem k místu výsadby, např. neziskové organizace, spolky, komunity, právnické i fyzické osoby, obce, města, kromě politických stran a hnutí

MÍSTO VÝSADBY

- Veřejně přístupná místa v zástavbě měst a obcí
- Uzavřené vnitrobloky bytových domů
- Ve volné krajině (v extravilánech obcí)

REGISTRACE VÝSADEB
www.sazimebudoucnost.cz

BLIŽŠÍ INFORMACE
www.narodniprogramzp.cz

narodniprogramzp.cz

► NEPODCEŇUJTE TECHNICKÝ DOZOR U STAVEB, OVLIVŇUJE KVALITU I DOTACI

U nových staveb či rekonstrukcí nepodceňujte kvalitní technický dozor stavebníka či investora. **Výdaje na něj lze proplácet z dotace.**

V poslední době se objevují závažné případy, kdy dokončené veřejné stavby trpí výraznou vadou. Jsou pak nefunkční a je potřeba investovat další veřejné prostředky na jejich obnovu nebo zprovoznění.

U veřejných staveb je nutné sledovat hlediško odborné realizace a z pohledu investora případně důsledně vymáhat náhradu škody způsobené třetí stranou, tedy dodavatelem nebo zhotovitelem.

Státní fond životního prostředí ČR (SFŽP ČR) umožňuje proplácet podporu z Operačního programu Životní prostředí a národních programů i na výdaje související s činnostmi technického dozoru stavebníka či investora (známé pod zkratkami TDS či TDI) na probíhajících stavbách.

Žadatel o podporu je proto jako stavebník povinen zajistit technický dozor stavebníka nad prováděním stavby, a to prostřednictvím fyzické osoby oprávněné podle zvláštního právního předpisu, a po této osobě má vyžadovat prokazatelný odborný dozor.

Zároveň má technický dozor konat ve prospěch žadatele o dotaci jakožto stavebníka. Ne vždy se však tak děje. Kontroly SFŽP ČR několikrát zjistily, že tomu bylo naopak a v konečném důsledku v neprospěch žadatele o podporu.

Mimo další činnosti je povinností dozoru kontrola rozsahu a správnosti fak-

rovaných prací. SFŽP ČR se při kontrole bohužel setkává s případy, kdy byly zhotovitelem fakturovány položky, které nebyly ve skutečnosti realizovány. Přesto však byla fakturace schválena dozorem. V konečném důsledku to vede k porušení principů pro poskytnutí podpory. Z pohledu podmínek čerpání veřejných prostředků je proto nutné výdaje související s nepřesným či chybným výkonem dozoru chápat

jako výdaje nezpůsobilé pro poskytnutí podpory.

V případě zjištění chyb a nedostatků při výkonu technického dozoru může SFŽP ČR přistoupit i ke krácení dříve vymezených či již přiznaných způsobilých výdajů pro podpořenou žádost (projekt), a to v rozsahu jak způsobilých výdajů za samotný výkon dozoru, tak způsobilých výdajů souvisejících s realizovanou stavbou. ●

NEJČASTĚJŠÍ POCHYBENÍ TECHNICKÉHO DOZORU:

- dozor vykonávala osoba bez potřebné autorizace;
- rozsah, frekvence a zaznamenaná činnost neodpovídaly smluvním ujednáním;
- realizace stavby vykazovala výrazné odchylky od projektové či zadávací dokumentace (a stavebních norem) v neprospěch žadatele o podporu, přesto byly dozorem dané změny akceptovány;
- změny v realizaci nebyly řádně zdokumentovány a oznámeny poskytovateli dotace.

CO BY SI MĚL ŽADATEL O PODPORU POHLÍDAT:

- v rámci jednání mezi stavebníkem, technickým dozorem a dodavatelem stavby veškeré změny v realizaci stavby vždy zaznamenávat včas, jasně a průkazně a řádně oznámit poskytovateli dotace;
- fakturované položky musí odpovídat skutečně provedeným stavebním pracím;
- s ohledem na aktuální trend elektronizace v oblasti stavebnictví maximálně využívat těchto moderních postupů k zajištění plnění povinností dle stavebního zákona a rovněž jako formu kontrolních nástrojů;
- ve smluvních podmínkách s technickým dozorem vždy upřesnit případné sankce za nepřesně vykonávanou činnost a v případě nesplnění podmínek danou sankci vždy vymáhat.

► Podporujeme renovace a stavby veřejných budov, využijte dotace včas

Operační program Životní prostředí přispívá na modernizaci škol, nemocnic, úřadů, domovů pro seniory, kulturních a sportovních center, výstavbu v pasivním standardu a vyšší využívání obnovitelných zdrojů energie ve veřejné správě.

Můžete získat až 55% dotaci na zateplení fasád, podlah i střech, výměnu oken a dveří, instalaci venkovní stínící techniky a modernizaci vnitřků budov. S rekuperací či fotovoltaickými panely je podpora až 70%. Na ekologičtější

vytápění, třeba tepelné čerpadlo nebo kotel na biomasu, je příspěvek až 60%. Nové veřejné budovy, postavené energetickém pasivním standardu, mohou získat 30% celkových výdajů, a to až 50 milionů korun.

Aktuálně otevřená výzva č. 146

Alokace 2 miliardy korun
Příjem žádostí do 2. 3. 2021

Rozšíření ZŠ Malý Újezd, nový pavilon – pasivní stavba
dotace: 7 542 886 Kč

Nemocnice Nové Město na Moravě, dětský pavilon
dotace: 20 560 733 Kč

Snížení energetické náročnosti budovy obchodní akademie v České Lípě
dotace: 5 618 140 Kč

Fotovoltaické panely Uherskohradištské nemocnice
dotace: 884 931 Kč

Zateplení polikliniky v Týnci nad Sázavou
dotace: 1 916 396 Kč

Zateplení a nový zdroj tepla v domově pro seniory Osoblaha
dotace: 3 990 647 Kč

AKTUÁLNÍ VÝZVY OPŽP POPDOŘÍ PESTROU ŠKÁLU PROJEKTŮ

Priorita přináší stručný přehled aktuálních výzev. Jejich kompletní znění včetně všech podporovaných aktivit naleznete na stránkách programu www.opzp.cz.

Posílit biodiverzitu Ukončení příjmu žádostí: 4. 1. 2021 Alokace: 40 000 000 Kč	110. výzva Cílem je zastavení úbytku biologické rozmanitosti a degradace ekosystémových služeb. Do typu podporovaných projektů a aktivit patří předcházení, minimalizace a náprava škod na majetku způsobených zvláště chráněnými druhy živočichů s výjimkou opatření proti rybožravým predátorům podporovaným v rámci akvakultury prostřednictvím Operačního programu Rybářství. Podporuje realizaci opatření na zajištění prevence a zmírnění přímých škod způsobených níže vyjmenovanými chráněnými druhy na zemědělských kulturách a hospodářských zvířatech. Podporována budou pouze opatření, která jsou předmětem notifikace u Evropské komise, tedy realizace opatření na zajištění prevence škod způsobených zvláště chráněnými druhy, jako je vlk, rys, medvěd a ještáb. Oprávněnými příjemci podpory jsou fyzické osoby podnikající a podnikatelské subjekty působící v oblasti zemědělské prvovýroby.
Ochrana národně významných chráněných území Ukončení příjmu žádostí: 11. 1. 2021 Alokace: 210 000 000 Kč	142. výzva má za cíl zajištění potřebné péče o předměty ochrany na národně významných chráněných územích, jež jsou stanoveny schválenými plány péče, v územích Natura 2000 jsou to souhrny doporučených opatření. Podporováno je zajištění péče o NP, CHKO, NPR, NPP (včetně jejich ochranných pásem) a lokality soustavy Natura 2000 a dále PR a PP na pozemcích a/nebo stavbách ve vlastnictví státu s právem hospodaření organizační složkou státu. Oprávněnými žadateli jsou Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správa jeskyní ČR a správy národních parků.
Dešťovka pro obce Ukončení příjmu žádostí: 11. 1. 2021 Alokace: 1 000 000 000 Kč	144. výzva se zaměřuje na hospodaření se srážkami a projekty, které pomáhají s adaptací měst a obcí na změny klimatu. Mezi podporovaná opatření patří hospodaření se srážkovými vodami v intravilánu a jejich využití. Žadatelé mohou získat peníze například na podzemní nádrže, podzemní a povrchová vsakovací zařízení, průlehy, přeměnu povrchů z nepropustných na propustné, na retenční nádrže, na výstavbu střeš s akumulací schopností (vegetační, retenční) a další opatření pro využívání dešťové vody. Mezi další podporovaná opatření patří například projekty na zprůtočnění nebo zvýšení retenčního potenciálu koryt vodních toků a přilehlých niv nebo na obnovení, výstavbu a rekonstrukce vodních děl sloužící povodňové ochraně.
Energetické úspory veřejných budov Ukončení příjmu žádostí: 2. 3. 2021 Alokace: 2 000 000 000 Kč	146. výzva poskytuje peníze veřejným subjektům na snížení konečné spotřeby energie a snížení spotřeby neobnovitelné primární energie prostřednictvím využití lokálních obnovitelných zdrojů ve veřejných budovách. Dotaci je možné získat na celkové nebo dílčí energeticky úsporné renovace veřejných budov, včetně projektů realizovaných metodou EPC. Výzva cílí i na výměny zdrojů tepla s výkonem nižším než 5 MW využívající fosilní paliva za ekologičtější zdroje, podporuje se instalace solárních systémů a další opatření. Dotaci je možné získat i na výstavbu nových veřejných budov v pasivním energetickém standardu.
Stabilizace svahových nestabilit Ukončení příjmu žádostí: 17. 12. 2020 Alokace: 50 000 000 Kč	148. výzva je určena na projekty, které řeší nestabilní svahy. Díky podpoře je možné sanovat svahové nestability ohrožující zdraví, majetek a bezpečnost, které jsou evidovány a kategorizovány v registru svahových nestabilit. Mezi oprávněné žadatele patří kraje, obce, svazky obcí, městské části hlavního města Prahy, státní podniky a další státní i nestátní subjekty a organizace.

Protipovodňová opatření – analýzy a výstražné systémy Ukončení příjmu žádostí: 17. 12. 2020 Alokace: 50 000 000 Kč	149. výzva umožňuje získat peníze na protipovodňová opatření. Typově sem patří pořízení analýz odtokových poměrů včetně návrhů možných protipovodňových opatření. Žadatelé si rovněž mohou pořídit či modernizovat systémy předpovědní povodňové služby včetně měřicích stanic. Dotační výzva je určena rovněž pro budování a rozšíření varovných a výstražných systémů v rámci hlášené povodňové služby na regionální a místní úrovni a na tvorbu digitálních povodňových plánů včetně naplňování sdílených databází Povodňového informačního systému.
Energetické úspory vládních budov Ukončení příjmu žádostí: 31. 5. 2021 Alokace: 500 000 000 Kč	152. výzva se zaměřuje na snížení energetické náročnosti a zvýšení využití obnovitelných zdrojů energie v budovách ústředních vládních institucí. Podporuje celkové nebo dílčí energeticky úsporné renovace veřejných budov. Patří sem typicky zateplení obvodového pláště budovy, výměna a renovace otvorových výplní a další opatření, dotační výzva se vztahuje i na výměnu zdroje pro vytápění, chlazení nebo přípravu teplé užitkové vody s výkonem nižším než 5 MW využívajícího fosilní paliva nebo elektrickou energii. Oprávněnými žadateli jsou organizační složky státu, příspěvkové organizace a veřejné výzkumné instituce.
Potravinové banky Ukončení příjmu žádostí: 15. 3. 2021 Alokace: 150 000 000 Kč	153. výzva umožňuje získat peníze na vybudování a rozšíření infrastruktury potravinových bank. Jedná se především o budování či rekonstrukci skladů potravin, o nákup svozové a manipulační techniky a o pořízení vybavení skladů potravin. Projekty budování infrastruktury potravinových bank mohou předkládat pouze stávající potravinové banky, tedy organizace, které zdarma shromažďují darované potraviny, skladují je a přidělují je humanitárním nebo charitativním organizacím, nebo institucím, které zdarma poskytují potravinovou pomoc lidem v hmotné nouzi a bez přístupu k základním potravinám.
Snížování emisí Ukončení příjmu žádostí: 1. 2. 2021 Alokace: 400 000 000 Kč	154. výzva umožňuje získat dotaci na náhradu či rekonstrukci spalovacích a ostatních stacionárních zdrojů znečišťování za účelem snížení emisí TZL, NO _x , SO ₂ , NH ₃ a VOC. Podporováno je i pořízení dodatečných technologií a změny technologických postupů, které povedou k nižším emisím. Získat dotaci je možné i na omezení prašnosti z plošných zdrojů. Výzva je určena pro vlastníky a provozovatele stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší v uhelných regionech, tj. v Moravskoslezském kraji, Ústeckém kraji a Karlovarském kraji.

PŘEHLED VÝZEV OPERAČNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ NA ROK 2020

IDENTIFIKACE OBLASTI PODPORY			ZACÍLENÍ VÝZVY		ZÁKLADNÍ PLÁNOVANÉ ÚDAJE O VÝZVĚ		
Prioritní osa	Specifický cíl	Číslo výzvy	Podporované aktivity	Cílové skupiny	Druh výzvy	Předpokládané datum zahájení příjmu žádostí	Předpokládané datum ukončení příjmu žádostí
1	1.1 Snížit množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod z komunálních zdrojů a vnos znečišťujících látek do povrchových a podzemních vod	151	aktivita 1.1.1 a 1.1.2 (pouze ITI Plzeň)	ITI Plzeňské metropolitní oblasti	průběžná (nesoutěžní)	1. 9. 2020	30. 11. 2020
	1.3 Zajistit povodňovou ochranu intravilánu a hospodaření se srážkovými vodami	144	1.3.1, 1.3.2, 1.3.3	veřejný sektor	průběžná (nesoutěžní)	3. 2. 2020	11. 1. 2021
		148	1.3.4	veřejný sektor	kolová (soutěžní)	15. 10. 2020	17. 12. 2020
	1.4 Podpořit preventivní protipovodňová opatření	149	aktivita 1.4.1 – zpracování podkladů pro vymezení území ohroženého zvláštní povodní a aktivita 1.4.3	veřejný sektor	kolová (soutěžní)	15. 10. 2020	17. 12. 2020
2	2.4 Snížit emise stacionárních zdrojů podílející se na expozici obyvatelstva nadlimitním koncentracím znečišťujících látek v uhelných regionech	154	aktivity a), b), d), e), g)	vlastníci a provozovatelé stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší	kolová (soutěžní)	1. 7. 2020	1. 2. 2021
3	3.1 Prevence vzniku odpadů	153	aktivita 3.1.1	potravinové banky	průběžná (nesoutěžní)	1. 9. 2020	15. 3. 2021
4	4.1 Zajistit příznivý stav předmětu ochrany národně významných chráněných území	142	bez omezení, dle PD	orgány ochrany přírody pro chráněná území národního významu a území soustavy NATURA 2000	průběžná (nesoutěžní)	2. 3. 2020	11. 1. 2021
	4.2 Posílit biodiverzitu	110	aktivita 4.2.4	vlastníci a nájemci pozemků	průběžná (nesoutěžní)	1. 12. 2017	4. 1. 2021
5	5.1 Snížit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie	146	bez omezení, dle PD	veřejný sektor	průběžná (nesoutěžní)	2. 3. 2020	2. 3. 2021
	5.3 Snížit energetickou náročnost a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie v budovách ústředních vládních institucí	152	bez omezení, dle PD	organizační složky státu, státní příspěvkové organizace, veřejné výzkumné instituce	průběžná (nesoutěžní)	1. 7. 2020	31. 5. 2021

Toto je zkrácená podoba harmonogramu výzev pro OPŽP na rok 2020.
Jeho úplná podoba s mnoha dalšími užitečnými informacemi je k dispozici na stránkách www.opzp.cz.

Foto: archiv SFŽP ČR

Oldřišov: Rozšíření zámeckého parku

V Oldřišově rozšířili zámecký park u bývalého zámku. Nechali založit jeho novou část, ve které časem staré a krajové odrůdy jabloní vytvoří tradiční vysokokmenný sad. Přibýly další stromy, keře a trvalky, na orné půdě byl založen travní porost.

Celkové způsobilé výdaje:
189 838 Kč

Dotace ze SFŽP ČR:
151 870 Kč

Podoblast podpory: 5.4 – Zlepšení funkčního stavu zeleně ve městech a obcích

Název projektu: Rozšíření zámeckého parku v Oldřišově
Kraj: Moravskoslezský
Okres: Opava
Příjemce podpory: obec Oldřišov
Ukončení projektu: únor 2020

Foto: archiv SFŽP ČR

Janov: Odpočinková zastavení

V Janově na Děčínsku vzniklo šest nových odpočinkových zastavení, které jsou osazeny lavičkami a odpadkovými koši. U každého z míst najdou návštěvníci informativní tabule s údaji o historii vázané k danému místu.

Celkové způsobilé výdaje:
916 354 Kč

Dotace ze SFŽP ČR:
778 901 Kč

Podoblast podpory: 5.5 – Podpora obcí v národních parcích

Název projektu: Stezka po historii Janova
Kraj: Ústecký
Okres: Děčín
Příjemce podpory: obec Janov
Ukončení projektu: říjen 2019

Foto: archiv SFŽP ČR

Herálec: posílení vodovodu

Nový vodovodní přívaděč propojil skupinový vodovod města Humpolec, konkrétně v obci Plačkov, s čerpací stanicí obce Herálec. Vodní dílo posílí zásobování pitnou vodou.

Celkové způsobilé výdaje:
3 943 782 Kč

Dotace ze SFŽP ČR:
3 000 000 Kč

Podoblast podpory: 1.6.A – Průzkum, posílení a budování zdrojů pitné vody

Název projektu: Herálec – posílení vodovodu z Plačkova
Kraj: Vysočina
Okres: Havlíčkův Brod
Příjemce podpory: obec Herálec
Ukončení projektu: listopad 2019

Foto: archiv SFŽP ČR

Březiny: Vozidlo na CNG

Domov pro seniory v Březinách si pořídil vozidlo s pohonem CNG, tedy na stlačený zkapalněný plyn. Auto převáží klienty k lékaři a zajišťuje účast na volnočasových aktivitách mimo sídlo poskytovatele sociálních služeb.

Celkové způsobilé výdaje:
688 571 Kč

Dotace ze SFŽP ČR:
50 000 Kč

Podoblast podpory: 5.2 – Udržitelná městská doprava a mobilita

Název projektu: Koupě vozidla s alternativním pohonem CNG – Domov Březiny, p. o.
Kraj: Ostravský
Okres: Karviná
Příjemce podpory: Domov Březiny, příspěvková organizace
Ukončení projektu: prosince 2019

Litovel: Kanalizační síť

Cílem projektu je vybudování oddílné kanalizace ve městě Litovel, místní část Myslechovice, v dolní části obce Haňovice a společné části oddílné kanalizace pro místní část Myslechovice a obec Haňovice. Likvidace odpadních vod bude zajištěna napojením na stávající čistírnu odpadních vod Litovel.

Prioritní osa 1, specifický cíl 1.1 – Snížit množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod z komunálních zdrojů a vnos znečišťujících látek do povrchových a podzemních vod

Název projektu: Výstavba kanalizační sítě ve městě Litovel, místní část Myslechovice, a v obci Haňovice
Kraj: Olomoucký
Okres: Olomouc
Příjemce podpory: město Litovel
Předpokládané ukončení projektu: 1. 2. 2021

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje:
34 845 679 Kč

Příspěvek EU:
22 214 120 Kč

Svoboda n. Úpou: Protipovodňová opatření

Město Svoboda nad Úpou nechalo vybudovat výstražný a varovný systém a nechalo zpracovat digitální protipovodňový plán. Město je ohrožováno povodněmi a nemělo dostatečný nástroj a systém pro prevenci povodňových škod a řízení krizových situací.

Prioritní osa 1, specifický cíl 1.4 – Podpořit preventivní protipovodňová opatření

Název projektu: Protipovodňová opatření pro město Svoboda nad Úpou
Kraj: Královéhradecký
Okres: Trutnov
Příjemce podpory: město Svoboda nad Úpou
Ukončení projektu: 21. 8. 2018

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje:
380 555 Kč

Příspěvek EU:
323 471 Kč

Kladno: Záchyt prachu ve válcovně

Průmyslový podnik pořídil mobilní zařízení pro zachytávání prašnosti z povrchu výrobních hal Sochorové válcovny Kladno. V místě realizace se snížily emise emisí tuhých znečišťujících látek do ovzduší.

Prioritní osa 2, specifický cíl 2.2 – Snížit emise stacionárních zdrojů podílejících se na expozici obyvatelstva nadlimitním koncentracím znečišťujících látek

Název projektu: Záchytné zařízení prachu na Sochorové válcovně Kladno
Kraj: Středočeský
Okres: Kladno
Příjemce podpory: Třinecké železářny, a. s.
Ukončení projektu: 22. 1. 2019

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje:
23 281 440 Kč

Příspěvek EU:
12 804 792 Kč

Neustupov: Revitalizace zeleně

V Neustupově a obcích, které jsou v jeho správním území, se rozhodli komplexně vyřešit obnovu veřejné zeleně. Vysadila se nová zeleň a zároveň byl kladen důraz na zachování stávajících stromů a keřů. K výsadbám byly použity téměř výhradně autochtonní dřeviny.

Prioritní osa 4, specifický cíl 4.4 – Zlepšit kvalitu prostředí v sídlech

Název projektu: Neustupov, revitalizace zeleně
Kraj: Středočeský
Okres: Benešov
Příjemce podpory: městys Neustupov
Ukončení projektu: 1. 8. 2018

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje:
636 202 Kč

Příspěvek EU:
381 721 Kč

CO ZNAMENÁ ČÍNSKÝ BEZEMISNÍ PLÁN PRO KLIMA NAŠÍ PLANETY?

Čína je největším znečišťovatelem životního prostředí na planetě, ale zároveň také stojí na nejvyšším stupni žebříčku ve světě čistých technologií. Je její plán dosáhnout do roku 2060 bezemisního fungování země díky tomu uskutečnitelný?

Na začátku devadesátých let minulého století zima v Číně znamenala uhlí. Když v Pekingu spustili městský vytápěcí systém, všichni chodili s obličejí zamazanými od sazí. Lidé měli hromady uhlí před domy – dávalo jim teplo i oheň na vaření. Na okraji města se vydatně a nepetržitě kouřilo z komínů čtyř obrovských uhelných elektráren i největší ocelárny země. Čínská oddanost a závislost na uhlí byla tak obrovská, že jen pomyšlení na to, že by se země mohla nějak snažit zabránit změnám klimatu, vypadalo jako nepovedený vtíp. Anebo neuskutečnitelný rozmar.

Už bylo načase

Jedna zpráva, která zůstala jaksi překryta hlavními událostmi letošního roku, je ta, že Čína projevila ambici stát se hlavním bojovníkem v boji proti změnám klimatu. Čínský prezident Xi Jinping oznámil 22. září letošního roku ve videu určeném Generálnímu shromáždění Evropské unie, že jeho země se pokusí do roku 2060 dosáhnout uhlíkové neutrality. Jde o první dlouhodobý plán Pekingu v oblasti zlepšování životního prostředí.

Ne že by nebylo načase. Čína je v současné době zodpovědná za 28 % světových emisí skleníkových plynů, což je více, než produkují Evropská unie a Spojené státy dohromady. Po praktické stránce to znamená, že aby Čína skutečně dosáhla uhlíkové neutrality, bude muset své uhlíkové emise snížit o celých 90 % a zbytek vykompenzovat prostřednictvím přírodních a přirozených technologií, které absorbují více uhlíku, než vylučují. Pokud by se jí to podařilo, pro světové klima by to znamenalo snížení teploty o 0,2 až 0,3 °C. Takový plán už nyní znamená pro Čínu jisté prvenství v tom, že

Foto: ©Chinalimages/Fotky©Foto

Svým plánem na dosažení uhlíkové neutrality do roku 2060 se Čína připojila k Evropské unii, Spojenému království a dalším zemím, které představily dlouhodobé horizonty svých aktivit v boji se změnami klimatu, tak jak k tomu vyzývá Pařížská dohoda.

O výši klimatického cíle EU do roku 2030 se rozhodne v prosinci

Evropa intenzivně řeší přístup ke klimatu. Na prosincovém zasedání Evropské rady prostředím by se mělo rozhodnout o výši klimatického cíle EU do roku 2030. Předpokládá se, že až do rozhodnutí budou probíhat mnohá jednání, ve kterých budou jednotlivé státy prezentovat stanoviska k navrhovanému klimatickým cílům.

její plán představuje zatím největší klimatický závazek ze strany jediné země.

Pokud to myslí vážně, čeká Čínu mnoho práce

Naplnit takový závazek bude zemi, která je stále těžce závislá na fosilních palivech, stát mnoho práce a mnoho úsilí. Čína totiž spaluje polovinu světového uhlí a neustále buduje nové a nové uhelné elektrárny, přestože je jich stále méně zapotřebí i se čím dál tím více nevyplácí. Kromě toho spaluje uhlí také přímo v továrnách, z nichž vychází polovina světové produkce oceli a cementu. Jestliže v devadesátých letech minulého století v sazezi zaneseném Pekingu nebyly k vidění téměř žádné soukromé automobily a všichni jezdili na kole, k dnešnímu dni se Čína společně etablovala coby největší světový trh s automobily, stejně tak jako největší dovozce surové ropy na světě.

A nyní největší paradox: Čína je také největším vývojářem, investorem, ale i uživatelem čistých technologií na světě. Činí právě to Xiův plán uskutečnitelným?

Každý třetí solární panel je v Číně, stejný poměr platí pro větrné turbíny. Jezdí tu téměř polovina osobních elektrických automobilů světa, 98 % elektrobuses a 99 % elek-

Čína je domovem téměř poloviny světových osobních elektrických automobilů, 98 % elektrobuses a 99 % elektrických jednostopých vozidel.

trických jednostopých vozidel. Země je také největším výrobcem baterií pro pohon elektromobilů i na uchování energie. Do roku 2025 bude v Číně téměř dvakrát více baterií než ve zbytku světa.

Rozmach Číny na poli čistých technologií způsobil, že svého času astronomické ceny těchto technologií dnes začínají na celém světě úspěšně soupeřit se svými fosilními protějšky. Velkokapacitní fotovoltaika a pevninské větrné elektrárny jsou dnes nejlevnějšími způsoby, jak získávat energii, a to přinejmenším pro dvě třetiny světové populace. Brzy bude levnější vybudovat nové solární a větrné elektrárny než provozovat stávající uhelné elektrárny. Ceny elektromobilů a elektrobuses stále klesají a do pěti let budou levnější než jejich nečisté alternativy.

Pro dosažení uhlíkové neutrality bude Čína muset opravdu zabrat, zdvojnásobit své roční investice do solární energie a ztrojnásobit, či dokonce zčtyřnásobit investice do energie větrné. Obrovský vklad ji čeká také na poli zeleného vodíku, uchovávání energie a větrné energie mimo pevninu. Pokud se tak stane, dojde k proměně našeho boje s klimatickými změnami a nezbytné technologie příští generace budou dostupné ve všech zemích na světě. ●

MŮŽEME ČÍNSKÝM AMBICIÓZNÍM SLIBŮM VĚŘIT?

Z jistého úhlu pohledu možná. Není pravděpodobné, že by čínský prezident sliboval něco takového na takovém mezinárodním fóru, aniž by měl dostatečně krytá záda a silné důvody pro to věřit, že se to jeho zemi může podařit. V neposlední řadě ale byla Xiova slova určena pro domácí scénu. Každému v Číně vyslal silný signál o tom, že vypořádání se s klimatickými změnami je vrcholnou prioritou pro všechny.

Centrální ovládání země přináší v tomto případě některé nesporné výhody. Země má kapacity pro dlouhodobé průmyslové plánování podpořené masivními investicemi a podpůrnou legislativou. Může a dozajista také bude po každém provinčním guvernérovi a městském starostovi požadovat, aby vytvořil vlastní dlouhodobý klimatický plán. Může ovšem také narazit na odpor těch, jejichž spolupráci bude nejvíce potřebovat. Místní vlády stále (a mnohdy zběsilým tempem) budují další a další uhelné elektrárny i přesto, že centrální vláda se jejich budování snaží zastavit. Faktem zůstává, že čínský energetický průmysl dosud odolával jakýmkoli větším reformám, a vyžaduje proto stále větší množství uhlí. Ani současný nástup očekávané ekonomické krize masovému odklonu od uhlí příliš nenahrává.

Nejspíš to nakonec bude čas, který jasně ukáže, jak to s námi Čína tentokrát myslí a co se za jejím na první pohled dobře myšleným klimatickým plánem skutečně skrývá.

ECHO

Královéhradecký kraj bude sanovat tři svahy

Radní královéhradeckého kraje schválili vypracování a podání žádosti o dotaci na stabilizování a sanaci tří svahů nad silnicemi v regionu. Jedná se o skalní masivy ve Svobodě nad Úpou, Čermné a Herlíkovicích. O peníze si kraj požádá z Operačního programu Životní prostředí. Cílem je provést stabilizaci a sanaci tří svahů nad silnicemi druhé třídy ve Svobodě nad Úpou, Herlíkovicích a nad silnicí třetí třídy v Čermné. Kraj chce předejít možnému uzavření daných úseků.

Ašská školka bude šetrnější a zadrží dešťovku

Do rozsáhlé rekonstrukce mateřské školy v Neumannově ulici se pustí město Aš. Ve školce chce město vyměnit zdroj tepla, zrekonstruovat kanalizaci, počítá se i s výměnou dveří, jídelního výtahu a střešní krytiny. Navíc bude mít školka akumulaci dešťové vody, bude se s ní zalévat zahrada. Školka by tak měla v budoucnu ušetřit. Město získalo dotaci na z Operačního programu Životní prostředí, podánu má ještě jednu žádost.

Vzácný zvonovec dostane speciální péči

Jeho bledě-modré zvonečky je možné spatřit už jen na posledních šesti místech v České republice, vzácný je i v celé

střední Evropě. MŽP právě zahájilo záchranný program, aby z naší přírody nezmizel úplně. Připravila jej Agentura ochrany přírody a krajiny ČR ve spolupráci s Univerzitou v Hradci Králové a bude probíhat ve spolupráci s vlastníky pozemků i hospodáři. Zvonovec liliolistý, dlouhověká rostlina příbuzná zvonkům, je kriticky ohrožený druh. Roste především ve světlých lesích, při okrajích lesních cest a na pasekách, méně často v loukách. Kvete na přelomu července a srpna. Jeho úbytek zapříčinila především změna hospodaření v lesích v minulém století. Prosvětlené lesní porosty na místech vhodných pro zvonovec nahradily vysokokmenné stinné lesy.

Foto: Z. Vojtíšková

LEGO – VŮLE BÝT ŠETRNÍ K ŽIVOTNÍMU PROSTŘEDÍ NĚKDY NESTAČÍ

Společnost Lego se posledních osm let usilovně pokouší najít plastový materiál na rostlinné bázi, z něhož by mohla vyrábět své světoznámé kostičky. Tato snaha je ale zatím zavádí do jedné slepé uličky za druhou.

V Legu už se pokusili vyrábět kostky z kukuřice, ale ty byly příliš měkké. Kostky vyráběné z materiálu založeného na pšenici nebylo možné rovnoměrně nabarvit ani dosáhnout požadovaného lesku. U kostiček z dalších materiálů se ukázalo, že je moc těžké dostat je od sebe, lámaly se nebo nedržely pohromadě a stavebnice se hroutily.

„Je to trochu jako snažit se dostat člověka na Měsíc,“ říká o pokusech snad neznámějšího výrobce hraček na světě vyrábět své kostky z rostlin Tim Guy Brooks, který má v Legu na starosti environmentální zodpovědnost. „Když Kennedy kdysi prohlásil, že chce dostat člověka na Měsíc, mnohé z technologií a nezbytností, kterých k tomu bylo zapotřebí, v té době ještě neexistovaly. Jsme v podobné situaci: musíme vymyslet, kde a jak nový materiál na lego získat.“

Průlomový materiál je zatím nesplněným snem

Co se materiálu týče, Lego už vyzkoušelo více než 200 nejrozumnějších kombinací, ale z rostlinného plastu zatím pocházejí pouhých 2 % jeho výrobků. Dánská hračkářská velmoc přiznává, že stále zkoumají několik slibných možností, ale že najít materiál, který by jim umožnil splnit vytyčený cíl, se ukazuje být skutečně nejednoduché.

Některé nadějně materiály jsou například nekompatibilní se zavedenými výrobními stroji. Dobrou možností by byl

recyklovaný plast, ale jeho použití komplikují vysoké hygienické nároky na prokázání původu a kvalitu, které musí lego splňovat.

„Ruku do ohně bych za to sice nedal, ale musíme prostě věřit, že to zvládneme,“ míní Tim Guy Brooks. Kromě srovnání s cestou člověka na Měsíc poukazuje v souvislosti s inspirací i na svůj vlastní oběd. „Dokázali byste si před pěti či deseti lety představit vegetariánský burger, který by vypadal i chutnal jako maso?“

Lego svým přístupem předbíhá dobu

Tlak, pod kterým se Lego v současné době ocitá, je zatím jen ten, který si na sebe společnost sama uvalila. Omezující nařízení se zatím povětšinou týkají jednorázových plastových výrobků, jako jsou brčka a sáčky, ne hračky. Ale vzrůstající povědomí

a nároky veřejnosti jsou pro Lego dostatečným důvodem, aby pracovali na udržení svého dosavadního renomé. „Nemohli bychom mluvit o tom, že naše stavebnice inspirují a rozvíjejí budoucí stavitele, kdybychom svou činnost tuto budoucnost sami ničili,“ potvrzuje postoj společnosti Tim Guy Brooks.

Sama společnost má na své výrobky vysoké požadavky: kostky do sebe musí dobře a pevně zapadat, ale zároveň od sebe musí být jednoduše oddělitelné, musí dobře držet barvu a tvar i při velkých teplotních výkyvech a také musí být dostatečně robustní, aby se nerozbily, když upadnou. Nemohou být biologicky rozložitelné, neboť by měly vydržet desítky let, a nemohou obsahovat žádnou chemii, která by mohla být škodlivá pro děti.

„Když už si postavíte hrad z lega, chcete, aby vám zůstal stát pět, možná deset let, a nechcete, aby změnil

Lego se v roce 2012 zavázalo, že do roku 2030 vyvine a začne na výrobu svého materiálu používat trvale udržitelné alternativy. Poté co si společnost uvědomila rozsah této výzvy, investovala 150 milionů dolarů, za které najímá vědce a financuje výzkum a vývoj vysněných zdrojů.

Velmi malé množství legových kostiček se vyrábí z etanolu získaného z cukrové třtiny pěstované v Brazílii a přeměněného na plast. V loňském roce začalo Lego prodávat stromky, keříky a lístky z tohoto plastu, jenž napodobuje ropné polyetylény, které společnost používá na výrobu měkkých kousků, jako je právě zeleň anebo dračí křídla či rybářské pruty.

barvu, vyšíval nebo aby mu popadaly věže,“ vyslovuje Tim Guy Brooks to, co je každému jasné.

Začarovaný kruh

Lego prodá každý rok více než 50 miliard kostiček a hledání environmentálně šetrného plastu je obrovskou výzvou už proto, že přírodní náhrážka akrylobutadienstyrenu (ABS) – polymeru, který se na výrobu kostek používá – neexistuje. A jejich úsilí zatím nepřineslo žádné výsledky.

Přestože rostlinný plast je znám už po desítky let, jeho výroba představuje pouhých 1 % z 359 metrických tun plastu ročně vyrobených na světě. Na vině, proč ho není více, jsou z velké části vysoké finanční náklady na výzkum a vývoj i pokřivené vnímání materiálu jako takového. Nejvýraznější kritikou jsou nespíše hlasy poukazující na to, že rostliny pěstované na výrobu plastu by zabíraly zemědělskou půdu určenou k produkci jídla. Bioplastový průmysl argumentuje tím, že suroviny na výrobu bioplastů zaujímají pouze 0,02 % zemědělské půdy. Je to začarovaný kruh. Každá nabídka potřebuje i svou poptávku a bez zákazníků se neobejde nikdo v žádném oboru, ani Lego. Aby jeho kostky byly dostatečně šetrné k životnímu prostředí, potřebuje průmysl, který mu vyrobí odpovídající materiál, ale do vývoje takového průmyslu nechce nikdo investovat, neboť si není jistý, že uspěje na trhu. Aby vystoupili z bludného kruhu, rozhodli se v Legu sdílet své poznatky s ostatními společnostmi, které řeší stejný problém, a připojili se k alianci, jejímiž členy jsou například Nestlé, Procter&Gamble i McDonald's, a společně s nimi se snaží na trhu vytvořit síť odběratelů bioplastu.

„V konečném výsledku chceme dosáhnout toho, aby naše výrobky měly nulovou ekotopu,“ sní Tim Guy Brooks. „Než se tak stane, nezbyvá než recyklovat – zcela jednoduše v lego stylu. Někteří zákazníci nám píšou a nabízejí staré stavebnice k recyklaci,“ říká a vzápětí zcela logicky odpovídá: „Nevidíme ale důvod k tomu, abychom drtili staré kostičky, které jsme vyrobili tak, aby přežily několik generací. Prostě je dejte někomu, komu udělají radost.“

ECHO

Byl u nás objeven další druh bolševníku

Na unijním seznamu invazních druhů je v současné době zařazeno šedesát šest druhů. V Česku se jich ve volné přírodě vyskytuje sedmnáct. Tedy nyní již osmnáct. Novým přírůstkem je bolševník Sosnovského (Heracleum sosnowskyi), blízký příbuzný známějšího a mnohem rozšířenějšího bolševníku velkolepého. Od něj se navíc jen velmi obtížně rozeznává, a tudíž mohl jeho aktuální nález nastat až nějakou dobu po jeho skutečném vstupu na naše území. Místem nálezu na našem území je náplav v řečišti řeky Olše u obce Návší (Frýdeckomístečko). Jedná se o porost o rozloze cca 100 m². Lze předpokládat, že „nového“ bolševníku může být v okolí více.

Na gymnáziu v Plzni se bude lépe dýchat

Město Plzeň získá dotaci ve výši 12,2 milionu korun na zlepšení kvality ovzduší v učebnách na Gymnáziu Františka Křižíka. Finanční podpora bude poskytnuta z Operačního programu Životní prostředí v rámci 121. výzvy Ministerstva životního prostředí. Projekt je zaměřen na komplexní realizaci systémů nuceného větrání s rekuperací odpadního tepla ve vypůjčeném školním areálu v Sokolovské ulici. Vzduchotechnika je navržena jako řízené větrání s rekuperací s úpravou teploty vystupujícího větracího vzduchu. Řízené větrání je řešeno v prostorách tříd a vedlejších prostor určených pro personál a učitelův sbor.

Vítězem 46. MFF EKOFILM je ruský film o lososovi

Dechberoucí záběry, velmi aktuální témata, inspirace, optimismus i mrazivé pocity z otázky, zda jsme jako lidstvo opravdu nepoučitelní. Každý z pětice vítězných snímků 46. ročníku mezinárodního filmového festivalu EKOFILM vyvolal u porotců některý z těchto pocitů. Hlavní cenu ministra životního prostředí Richarda Brabce získal ruský snímek Losos nerka. Červená ryba. Film díky úchvatným záběrům i výpovědím místních odborníků a znalců pomáhá uvědomit si křehkou rovnováhu přírodních ekosystémů, na nichž závisí náš život.

Příručka radí, jak postavit zdravý dům

Pokud se chystáte stavět rodinný dům, možná vám pomůže publikace s názvem Zdravý dům od základů. Pomůže začínajícím stavitelům s plánováním a rozhodováním, podle autorů vám také ukáže nejdůležitější milníky a výzvy, které vás při stavbě domu čekají od prvních úvah až po stěhování. Publikaci připravili odborníci z Centra pasivního domu za dotační podpory Státního fondu životního prostředí ČR. Knihu si jako e-book můžete zdarma stáhnout na webu www.dumodzakladu.cz.

Odebírejte **Prioritu** v elektronické podobě!

Spotřebujeme **méně** papíru, nafty a energií

Dostanete ji **hned** v den vydání

Přistane vám **do e-mailu**

priorita.cz

Pokud preferujete papírový výtisk, tak prosíme o důslednou recyklaci. Časopis do modrého kontejneru, ochrannou fólii do žlutého. Děkujeme!

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Životní prostředí

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Priorita | měsíčník Státního fondu životního prostředí ČR | vydává Státní fond životního prostředí ČR, rezortní organizace Ministerstva životního prostředí | ročník 13 | číslo 11 | listopad 2020 | časopis je distribuován bezplatně, pouze na území ČR | **adresa redakce:** Olbrachtova 2066/9, 140 00 Praha 4 | **kontakt na redakci:** priorita@sfpz.cz | **objednávky:** www.sfpz.cz, www.opzp.cz | **redakce:** šéfredaktor: Jan Rödling; redaktorka: Barbora Scheinherrová; grafická úprava: Eva Štanglová | **číslo registrace:** MK ČR E 18178 | Tento časopis je tištěn dle ekologických standardů. | Texty z časopisu Priorita je možné přetiskovat za předpokladu uvedení autora a zdroje.

 Prosíme o správné vytrídění recyklovatelného obalu i časopisu.